

УДК 373.3.015.31:111.852

В. С. КРАСНОШАПКА, магістрантка кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Лобач О. О.)

ДОСВІД ВИХОВАННЯ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ

Узагальнено власний досвід виховання в учнів початкової школи естетичного смаку в урочній і позаурочній музично-виховній діяльності; розкрито відповідні методи та прийоми.

Ключові слова: естетичний смак, види естетичного смаку, урок музичного мистецтва, методи та прийоми виховання естетичного смаку.

На уроці музичного мистецтва в учнів формуються ключові компетентності, інтелектуальні, морально-етичні, духовні, патріотичні якості естетичні ідеали й смаки. Дослідники визначають музичне навчання як складний, діалектичний процес розвитку музичних і художньо-творчих здібностей людини, креативного та художньо-образного мислення, формування емоційно-ціннісного ставлення до творів мистецтва та явищ дійсності, виховання слухацької та виконавської культури особистості.

У науково-методичній літературі визначено теоретичні основи загальної музичної освіти школярів (О. Апраксина, І. Гадалова, О. Олексюк, Г. Падалка, Е. Печерська та ін.); принципи формування музичної культури особистості (Л. Горюнова, О. Лобова, Н. Миропольська, О. Рудницька та ін.); розроблено методику вокальної підготовки учнів (А. Авдієвський, В. Ємельянов, А. Саркісян, Н. Швець та ін.) та розвитку в них музичного сприймання (Д. Кабалевський, О. Ростовський, Л. Школяр та ін.); а також різні аспекти педагогічної інноватики (Л. Ващенко, І. Дичківська, Л. Масол, О. Попова, Г. Селевко та ін.). Проблема виховання в сучасних учнів естетичного та художнього смаку вивчено недостатньо (Н. Гродзенська, Л. Левчук, В. Стрілько, В. Шацька, А. Щербо та ін.).

Мета статті – розкрити та узагальнити власний досвід виховання в учнів початкової школи естетичного смаку в урочній і позаурочній музично-виховній діяльності.

Естетичний смак – це «здатність людини через почуття задоволення або незадоволення («подобається» – «не подобається») диференційовано сприймати й оцінювати різні естетичні об'єкти, відрізнити прекрасне від потворного в дійсності та в мистецтві» [2, с. 42].

У монографії В. Стрілько наводиться декілька класифікацій смаків, які розрізняються за професійною належністю, статтю, національними, етнічними ознаками, за віком або соціальною належністю їх носіїв, соціокультурною спрямованістю [1, с. 66-69]. Для нашого дослідження прийнятною є класифікація естетичних смаків «за ступенем відповідності смаків певного суб'єкта (окремого індивіда, певної групи чи суспільства в цілому) естетичному ідеалу» [1, с. 70]. Вчена вирізняє п'ять видів смаків: вишуканий, адекватний, трансформований, спотворений і антисмак.

Ідея мого досвіду виховання естетичного смаку в молодших школярів полягає у виробленні такої стратегії використання інноваційних і традиційних художньо-педагогічних технологій на уроках музики, що викликає інтерес у учнів, зробиць урок захоплювальним, хвилюючим, яскравим, емоційно насиченим і подарує щастя кожній дитині.

Щоб досягти поставленої мети, необхідно реалізувати такі завдання: зацікавити учнів, посилити мотивацію навчання; викликати потребу в самостійному спілкуванні з високохудожніми мистецькими творами; підвищити продуктивність уроку; розширити межі самостійної діяльності школярів; урізноманітнити форми подання художньої інформації, типи навчальних завдань; активізувати міжпредметні зв'язки; застосовувати найрізноманітніші наочні засоби та ігрові прийоми; стимулювати творчу діяльність учнів, посилити їх роль як суб'єктів навчальної діяльності; забезпечити зворотній зв'язок із учнями та можливість рефлексії; створити вільний емоційний простір на уроці.

Емоційне забарвлення уроку музики проявляється через урізноманітнення форм і методів вивчення нового матеріалу, побудову уроку музики на засадах духовності, осучаснення змісту програми, збагачення музичного репертуару через продуманий добір додаткового матеріалу, подолання формалізму у проведінні уроку. На жаль, сучасні навчальні програми перенасичені другорядною інформацією. Намагаюся створити таку атмосферу уроку, яка вплине на розвиток внутрішнього духовного світу дитини, пробудить інтерес до музики, готовність її відчувати, насолоджуватись нею, розуміти, що музика тісно пов'язана з життям.

Отже, робота в даному напрямку полегшує розуміння і сприйняття учнями навчального матеріалу, розвиває художнє сприймання дійсності, сприяє міцному запам'ятовуванню навчального матеріалу, виховує емоційно-позитивне підґрунтя для виховання в учнів естетичного смаку.

Серед великого спектру методів і прийомів, апробованих мною, значне місце належить методам стимулювання, створення ситуацій успіху, порівняння. Метод емоційної дії передбачає вираження ставлення до прослуханого твору за допомогою образного слова, жестів, міміки. За допомогою ігрових ситуацій легше організувати пісенну творчість, інсценування, драматизацію. Ігрові технології ефективно застосовувати на етапі актуалізації опорних знань і чуттєвого досвіду учнів. Проблемно-пошукові ситуації концентрують слухову увагу учнів, активізують музичну діяльність, змушують мислити, міркувати, розвивають творчі здібності дітей. Послудуюсь прийомом «пластичного інтонування» – це природне вираження в жесті, ході, танцювальних рухах почуттів, переживань емоційного змісту твору. На своїх уроках поєдную музику і рух різними способами: вільне диригування, тактування, виконання імітаційних і спортивних рухів. При засвоєнні навчальної інформації використовую метод проекту, рольові ігри («Прочитай – це легко», «Таємний шифр», «Дерево мудрості», «Кореспондент» тощо). Аналіз прослуханого твору вдало проходить із застосуванням прийомів «Ланцюжок», «Казка-інсценування». У методі моделювання поєднуються наочність, художнє виконання твору і слово. За допомогою інформаційних технологій учні разом із учителем створюють колективні творчі роботи.

Для виховання естетичного смаку молодших школярів використовую нестандартні уроки, на яких діти не лише закріплюють вивчений музичний матеріал, але й оцінюють його, обирають високохудожні твори (урок-вікторина, урок-концерт, урок-подорож, урок-самопізнання, урок-гра тощо).

Окрему увагу приділяю позакласній музично-виховній діяльності, зокрема в гуртку «Веселі нотки». Ми готуємось до свят, концертів, конкурсів та ін. Масові мистецькі заходи завжди дарують радість дітям і глядачам, об'єднують шкільний колектив у єдину родину. Традиційно гуртківці беруть участь у літературно-музичних фестивалях, де посідають призові місця: «За здоровий спосіб життя», «Дружина юних пожежних», «КВК», районний фестиваль пісні «Веселка».

Отже, поєднання традиційних і новітніх технологій у процесі загальної музичної освіти в початковій школі дозволяє, по-перше, зробити урок емоційно насиченим, спонукає дітей

до активної музичної творчості; по-друге, наближає учнів до пізнання особливостей музичного мистецтва, його наукових основ; по-третє, робить уроки яскравими, емоційними, захоплюючими, чим викликає потребу в самостійному ознайомленні учня з найкращими зразками музичного мистецтва, виховує естетичний смак, слухацьку та виконавську культуру дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стрілько В. В. Формування естетичних смаків старшокласників у роботі загальноосвітньої школи / Стрілько В. В. – Х. : Колегіум, 2011. – 252 с.
2. Эстетика : словарь / [под общ. ред. А. А. Беляева и др.]. – М. : Политиздат, 1989. – 447 с.

